

**Ольга Орлова**

### **Три кіноверсії роману Бориса Пастернака «Доктор Живаго»**

Лірика Бориса Пастернака невід’ємна від його прози, а проза – від лірики. Деякі вірші митця розкриваються повною мірою тільки тоді, якщо прочитати його прозові твори, серед яких особливе місце посідає роман «Доктор Живаго». До речі, він не випадково завершується циклом «Вірші Юрія Живаго» (туди увійшли поезії «Гамлет», «Зимова ніч» та ін.). Поговоримо про екранізації чудового роману «Доктор Живаго», який варто прочитати кожній культурній людині.

Американо-італійський фільм режисера Девіда Ліна за романом Б. Пастернака «Доктор Живаго» з’явився у 1965 році. Автори фільму звернулися до радянського уряду за дозволом знімати фільм у Росії, але відповідь була категорично негативною, адже минуло лише п’ять років після смерті Б. Пастернака. Ще надто свіжою була історія публікації роману, публічного цькування письменника і його відмови від Нобелівської премії. Однак кінофільм все ж таки було створено. Він і нині залишається одним із яскравих зображень історичних подій початку ХХ ст. з погляду інтелігента, поета, філософа, який не може змиритися з варварським знищенням культури і духовних цінностей.

У фільмі збережені майже всі сюжетні лінії та персонажі, переплетені між собою випадковими та закономірними зустрічами. Чудова гра акторів (Омара Шарифа, Джулі Крісті, Джеральдіни Чаплін) передає напруження любовної інтриги й робить такими переконливими муки вибору Юрія між коханням-пристрастю і коханням-дружбою. У характері Юрія Живаго відчувається велика внутрішня сила, відданість справі й водночас – делікатність, м’якість, ліризм.

Юрій Живаго і вся родина Громеко, у якої хлопчик знайшов притулок після смерті батьків, утілюють благородство й інтелігентність, що протиставлені революційній анархії, злочинній владі, загальному безкультур'ю. Виходить, що зарубіжні глядачі побачили сутність російської революції набагато раніше за тих, хто все це пережив. Відзначимо чудову музику до фільму, яку створив композитор Моріс Жарр. Однак слабким місцем фільму залишаються режисерські уявлення про національний колорит, на тлі якого розгортаються події.

До речі, стрічка має низку престижних нагород і не втратила своєї привабливості й нині завдяки збереженню духу роману Б. Пастернака – ліричної сповіді свідка буремних подій початку ХХ ст.



*Кадр із кінофільму «Доктор Живаго» (режисер Д. Лін, США, Італія, 1965).  
Юрій Живаго – Омар Шариф, Лара – Джулі Крісті*

**Трейлер:**

<https://www.youtube.com/watch?v=nRpmYGbbvGA>

**Фільм:**

<http://hdrezka.ag/films/drama/12293-doktor-zhivago-1965.html>

Другу відому екранізацію роману «Доктор Живаго» здійснив режисер Джакомо Кампіотті у 2002 році (Велика Британія, США, Німеччина). Автори

фільму спростили сюжет, виключили із сюжетної дії багато значущих персонажів, що вплинуло на сприйняття поціновувачів роману Б. Пастернака. Головна увага авторів фільму зосереджена на долі головних героїв – Юрія Живаго і Лари. Режисер і актори зуміли відтворити глибину душі поета Живаго та високий талант і самовідданість доктора Живаго.



*Кадр із кінофільму «Доктор Живаго» (режисер Д. Кампіотті, Велика Британія, США, Німеччина, 2002).*

*Юрій Живаго – Ханс Метісон, Лара – Кіра Найтлі.*

**Трейлер:**

<https://george-kust.livejournal.com/30456.html>

**Фільм:**

<http://baskino.me/films/dramy/3228-doktor-zhivago.html>

Останнім у списку екранізацій відомого роману Б. Пастернака є фільм російського режисера Олександра Прощкіна, створений у 2006 р. Одинадцять серій дозволили авторам стрічки не скорочувати сюжет і панорамно

відтворити події Першої світової війни, революції, громадянської війни. Знахідкою режисера є звучання у кінострічці віршів Б. Пастернака із циклу «Вірші Юрія Живаго», які значно збагатили палітру кінофільму, додали особливої музичності й ліризму. Але історія Юрія Живаго, пошуки ним свого життєвого шляху, творчі злети й життєві падіння поступаються попереднім екранізаціям. Можливо, це відбулося тому, що автори фільму «переробили» діалоги, додали до авторського тексту додаткові мотиви, епізоди. У мистецтві не прийнято порівнювати і ранжувати твори мистецтва, але порівняння кіноверсії та літературного оригіналу – завжди доречне. Тому читаймо геніальний роман Б. Пастернака!



*Кадри з кінокінофільму «Доктор Живаго» (режисер О. Прошкін, Росія, 2006).  
Юрій Живаго – Олег Меншиков, Лара – Чулпан Хаматова.  
Адвокат Комаровський – Олег Янковський.*

**Трейлер:**

<https://www.youtube.com/watch?v=15KjT4AIVMY>

**Фільм:**

[https://www.youtube.com/watch?v=9FCdcZxY0dU&list=PLP9nBBdAnS4w6I1RpgfxWOPN8Zz\\_1MCWc](https://www.youtube.com/watch?v=9FCdcZxY0dU&list=PLP9nBBdAnS4w6I1RpgfxWOPN8Zz_1MCWc)

**Завдання**

1. Як ви думаєте, чому перший вірш із циклу «Вірші Юрія Живаго» Б. Пастернак назвав «Гамлет»? Яким уявляв Гамлета у ХХ ст. автор? Чи є місце гамлетівським колізіям нині?
2. Розкрийте символічний зміст образу заметілі у вірші «Зимова ніч» (цикл «Вірші Юрія Живаго»).